

ת"פ 22728/08/15 - מדינת ישראל נגד סרגיי קוזלוב

בית משפט השלום בפתח תקווה

ת"פ 22728-08-15 מדינת ישראל נ' קוזלוב

בפני	כבוד השופט, סגן נשיאה חגי טרסי
מאשימה	מדינת ישראל
נגד	
נאשם	סרגיי קוזלוב ע"י ב"כ עו"ד יזהר קונפורטי

החלטה

לפני בקשה לתיקון כתב אישום לפי סעיף 92 (א) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב-1982 (להלן: "חסד"פ"), על דרך של הסבת הוראת החיקוק המיוחסת לנאשם מעבירה של תקיפה הגורמת חבלה של ממש - עבירה על סעיף 380 לחוק העונשין, תשל"ז - 1977 (להלן: "החוק"), לעבירה חמורה יותר של חבלה חמורה - עבירה על סעיף 333 לחוק.

על מנת להבהיר הרקע לבקשה, אתאר בקצרה את השתלשלות ההליכים. כתב האישום בנוסחו המקורי הוגש ביום 11.8.15, כשלצדו בקשה למעצר עד תום ההליכים. ביום 18.8.15, בוצעה הקראה "פורמלית", והדיון נדחה למתן מענה ליום 22.10.15, במסגרת "יום מוקד", אליו מתייצב דרך קבע גורם בכיר מטעם מדור התביעות, במטרה להידבר עם באי כוח הנאשמים ולנסות לקדם הבנות אשר יביאו לקיצור הליכי ההתדיינות ולחיסכון בזמנם של כלל הגורמים המעורבים. כמקובל בימי דיונים מעין אלה, נוהל בין הצדדים מו"מ מחוץ לאולם, אך בשונה מהרגיל, לא רק שלא גובשו הבנות כלשהן, אלא שבפתח הדיון עתרה התביעה לתקן את כתב האישום כמתואר לעיל, כלומר על דרך של החמרת הוראת החיקוק המיוחסת לנאשם, ללא תיקון כלשהו בעובדות כתב האישום.

לטענת התביעה, מדובר בתיקון טעות גרידא, שכן העובדות המפורטות בכתב האישום מקימות את העבירה של חבלה חמורה, ובשים לב לשלב הדיוני בו מצויים אנו, בטרם ניתן מענה לכתב האישום, יש לאפשר תיקון הטעות והעמדת המחלוקת על מכונה. ב"כ הנאשם, מצדו, התרעם על דרך התנהלותה של התביעה, וטען כי יש לדחות את הבקשה לתיקון כתב האישום לנוכח האינטרס הציבורי שבקידום ההידברות הפתוחה בין ב"כ הצדדים, אשר אסור שתוביל לפגיעה בזכותו של הנאשם להליך ההוגן.

דין והכרעה:

בפתח הדברים ולמען הסר ספק, אבהיר כי מדובר **בבקשה** לתיקון כתב אישום לפי סעיף 92 (א) לחסד"פ ולא **בהודעה** על תיקון כתב אישום לפי סעיף 91, שכן משפטו של הנאשם כבר החל עם ביצועה של ההקראה "הפורמלית". אמנם טרם ניתן מענה לכתב האישום, אך כשם שמבקשת המאשימה לראות בהקראה "הפורמלית" משום "**תחילת המשפט**" לצורך יישום הוראת סעיף 60 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), עליה להסכין עם השלכות קביעה משפטית זו גם על אפשרותה לתקן את כתב האישום, מבלי להיזקק לאישור בית המשפט.

לפיכך, הוראת החוק הרלבנטית הינה סעיף 92(א) לחסד"פ, שעניינה "**תיקון כתב אישום בידי בית המשפט**" ואשר מורה, כי בית המשפט רשאי, בכל עת שלאחר תחילת המשפט, לתקן כתב אישום, ובלבד שניתנה לנאשם "**הזדמנות סבירה להתגונן**". השאלה המרכזית הניצבת בפני נוגעת אם כן לדבר קיומה, היקפה ומשמעותה של אותה "הזדמנות סבירה להתגונן", בהקשר הנוכחי של תיקון כתב האישום.

כנקודת המוצא לדיון, ראוי יהיה להדגיש את מעמדו המרכזי של כתב האישום בהליך הפלילי. המדובר במסמך מכונן, המגדיר את היקפו של ההליך, ולצד הפגיעה הקשה הכרוכה בעצם הגשתו, יש בו מנקודת מבטו של הנאשם חשיבות רבה, שכן בכוחו להגדיר את היקף הסיכון המונח לפתחו של הנאשם, ולאפשר לו לגבש את קווי הגנתו ואת דרכי ההתמודדות המיטביים העומדים לרשותו. עוד ראוי להזכיר בהקשר הנוכחי את פערי הכוחות הניכרים שבין התביעה להגנה, שהרי המאשימה היא שבוחרת, לאחר שקילה מקצועית של חומר הראיות שהצטבר, האם להגיש כתב אישום, מתי לעשות כן ומה יהיה תוכנו מבחינת העובדות וסעיפי האישום. שילובם של גורמים אלה מבהיר כי אקט של תיקון מהותי לחומרה של כתב האישום אינו דבר של מה בכך, ואל לו להיעשות בקלות דעת וללא מחשבה מעמיקה בנוגע לכלל ההשלכות הפוטנציאליות.

על ההקפדה היתרה הנדרשת מצד התביעה בבואה לנסח את כתב האישום עמד לפני חודשים ספורים בלבד בית המשפט העליון, במסגרת רע"פ 2581/14 **יקותיאלי נ' מ"י** (12.2.15). בנושא זה פסק כב' השופט דנציגר כדלקמן:

"לנוסח של כתב האישום נודעת משמעות ניכרת. כתב האישום הוא המסמך המכונן של ההליך הפלילי ... זהו המסמך עימו נדרש הנאשם להתמודד. הוא המגלה לנאשם מהם המעשים או המחדלים המיוחסים לו ומהן הנסיבות המפלילות שאפפו אותו. הוא אף מודיע לנאשם מיהם העדים העתידיים להעיד כנגדו ובאלה עבירות הוא נאשם, ומאפשר לו להעריך את ה"סיכון" הרובץ לפתחו. במובן זה, כתב האישום שוטח בפני הנאשם את עיקר עמדתה של המאשימה, ומאפשר לו להיערך להליך הפלילי ולכלכל את צעדיו. כתב האישום מקים עבור הנאשם "חומת בטחון המבודדת את המשפט מפני נתונים וטענות חיצוניים שאינם חלק מתחום המחלוקת" [ע"פ 5102/03 מדינת ישראל נ' קליין, [פורסם בנבו] פסקה 42(4.9.2007) (להלן: עניין קליין)]. כן ראו: ע"פ 88/58 קייזר נ' היועץ המשפטי לממשלה, פ"ד יב 1628, 1634 (1958)]. בכך מאוזן במידה מסוימת יתרונה המובנה של התביעה בגדרו של ההליך הפלילי [השוו: ע"פ 8080/12 מדינת ישראל נ' אולמרט, [פורסם בנבו] פסקה 3 לחוות דעתי (6.7.2014)]."

דברים נכוחים אלה מבהירים כי לנוסחו של כתב האישום חשיבות ניכרת מנקודת מבטו של הנאשם בהליך הפלילי, שכן הוא משרטט בצורה מדויקת את גבולותיו של ההליך המשפטי, ומביא להפחתת פערי הכוחות בין הצדדים להליך. תפיסה זו אף מבהירה את הקושי האניהרנטי הטמון בבקשה לתיקון מהותי לחומרה של כתב האישום, שכן בבקשה מעין זו יש משום ערעור של כללי המשחק, השבה של מערך הכוחות המוטה בבירור לטובת התביעה והפרה של אותו איזון מיוחל בגדרו של ההליך. קושי זה נתפס באופן טבעי כחמור עוד יותר כאשר התיקון מערער האיזון מתבקש לאחר ובעקבות הידברות בין הצדדים, שכן הציפייה הטבעית של הנאשם היא כי הליכי מו"מ לא ירעו את מצבו, ולכל היותר ימצא את עצמו באותו מקום בו היה עובר לקיום ההידברות. כל תוצאה אחרת עלולה לפגוע בעצם קיומם של הליכי הידברות וגיבוש ההסכמות, להפחית את המוטיבציה לניהול מו"מ ולצמצם את הסיכוי לכך שתושג בגדר ההליך המתנהל תוצאה מהירה, יעילה וצודקת. ראוי להזכיר כי האינטרס בניהול מו"מ אינו אינטרס חד צדדי של הנאשם, אלא אינטרס מערכתי כולל, המשותף גם לרשויות התביעה ולבתי המשפט, וזאת לנוכח העומס הרב המוטל על כלל גורמי המערכת.

על רקע דברים אלה, מצופה מהתביעה כי בטרם תפנה בבקשה לתיקון כתב אישום לחומרה, לאחר ניהול הליכי מו"מ, תשקול בכובד ראש לא רק את ההצדקה לתיקון המבוקש, בנסיבות התיק הספציפי, אלא גם את השלכת מעשיה על כלל הליכי ההידברות, וכי תגלה איפוק בהגשת בקשות מעין אלה גם במחיר של פגיעה מסוימת באינטרס הציבורי הצר, המגולם באישום המסוים, על מנת שלא לפגוע באינטרסים ציבוריים רחבים יותר. במיוחד יפים הדברים למקרה כמו זה שלפני, בו מתבקש תיקון של כתב האישום מבלי שחל שינוי כלשהו בנסיבות או בתשתית הראייתית, ולאחר שכתב האישום המקורי שימש בסיס למכלול ההתדיינות בשלב המעצר, מבלי שעלתה כל טענה בדבר צורך בתיקון טעות שנפלה בו. הגשת בקשה לתיקון לחומרה של כתב האישום בנסיבות שכאלה מעוררת תחושה קשה של שרירות, ומעוררת על פניה תמיהה לגבי המניעים העומדים בבסיסה.

מדובר אמנם בתיקון אשר מתבקש בטרם מתן מענה לכתב האישום, אך בשים לב לשיקולים שפורטו לעיל, אין די בעובדה כי הנאשם יוכל להתאים את קו הגנתו העתידי לנוסח המתוקן של כתב האישום, כך שלא תיגרם פגיעה ממשית בהגנתו, על מנת להצדיק היענות אוטומטית לבקשת התביעה לתיקון כתב האישום. התנהלותה של התביעה, לרבות הסיבות שהביאו להגשת הבקשה ומועד הגשתה, נכללים לטעמי בגדר השיקולים אותם רשאי בית המשפט לשקול, בבחנה בקשה לתיקון כתב אישום, וזאת לצד כל אותם שיקולים נוספים הנבחנים דרך קבע בבקשות מעין אלה דוגמת הפגיעה הפוטנציאלית בהגנת הנאשם אם יאושר התיקון. מסקנה זו מתחייבת מהתפיסה הרואה "הזדמנות סבירה להתגונן", לא רק כמבחן טכני, אלא כאמת מידה כללית ורחבה שנועדה לשמור על זכאותו של נאשם להליך הוגן.

עמד על כך כב' השופט דנציגר בעניין **יקותיאלי הנ"ל**, בדבריו לפיהם:

"נראה אם כן כי ההזדמנות הסבירה להתגונן היא אמת מידה כללית שפרישתה רחבה. תכליתיה - שמירה על הוגנות ההליך המשפטי והקפדה על האיזון בין עוצמתה של התביעה לבין זכויותיו של הנאשם..."

על יסוד תפיסות דומות, התקבלו בשנים האחרונות מספר החלטות בהן דחו בתי המשפט בבקשות לתיקון כתב אישום

שהוגשו לאחר ובעקבות הליכי הידברות. ראויות במיוחד לציון ההחלטות שניתנו בבית משפט השלום בת"א ע"י כב' השופט ד"ר שאול אבינור במסגרת ת"פ 40147-08-13 מ"י נ' עבדאללה (10.11.13) ו-ת"פ 2511-01-14 מ"י נ' סמקו (1.6.14) ועל ידי כב' השופט שמאי בקר במסגרת ת"פ 36379-05-13 מ"י נ' דגן (26.2.14). במסגרת עניין עבדאללה הנ"ל דחה בית המשפט בקשה לתיקון כתב אישום לחומרה, בנסיבות דומות מאד לאלו שבפני, תוך שציין כי אין זה ראוי כי במהלך פגישה עם סנגור תחליט המאשימה להחמיר בכתב האישום.

על עמדתו זו חזר כב' השופט ד"ר אבינור בעניין סמקו, וקבע כי "מקרה בו התביעה מבקשת לערוך תיקון מהותי בכתב האישום, בעקבות פגישה שיזם סניגור עם גורמי התביעה על מנת להגיע להסדר טיעון, הינו מקרה שבו בדרך כלל יסטה בית המשפט מהכלל שלפיו יש להיעתר לבקשת התביעה לתיקון כתב האישום בטרם ניתנה מטעם הנאשם תשובה מפורטת לכתב האישום". כב' השופט בקר, הצטרף לעמדה זו בעניין דגן, והבהיר את הרציונל העומד ביסודה: "לא יתכן שכל תובע יראה באופן שונה, כל פעם באופן מחמיר יותר, מן הסתם, את הראיות המונחות בפניו, ויטול לעצמו חירות לתקן את כתב האישום, קל וחומר - שאין לעשות זאת במסגרת פגישה לקיום מו"מ. מדובר בעניין של מדיניות ציבורית: בית המשפט חייב לעודד קיום מגעים להסדרי טיעון, ולא ייתכן כי יוזמה מצד ההגנה לשוחח על תיק ועל הדרך לסיימו תרע את מצבם של הנאשמים. לא יעלה על הדעת כי סנגורים יצטרכו לחשוב פעם או פעמיים, אם לשים פעמיהם לכיוון התביעה".

מבלי להמעט כהוא זה מעוצמת דבריהם של חברי, אבהיר כי על פי גישתי אין לקבוע כללים גורפים ונוקשים וראוי יהיה לשקול כל בקשה מטעם התביעה לתיקון כתב האישום לגופה, תוך מתן משקל למכלול הנסיבות והשיקולים וישום מלאכה עדינה של איזון ביניהם. בתוך כך ראוי לשקול, בין היתר, את טיב התיקון המבוקש, השלב הדיוני בו מצוי ההליך, פרק הזמן שחלף מאז הגשת כתב האישום, הסיבות שהביאו להגשת הבקשה בכלל ולהגשתה בשלב זה בפרט, המחדלים והליקויים שהתגלו בפעולות התביעה, ככל שהתגלו, מידת הפגיעה האפשרית בהגנת הנאשם באם תתקבל הבקשה, מידת הפגיעה הצפויה באינטרס הציבורי באם תידחה, קיומם של סעדים חלופיים שניתן להעניק לנאשם באם הפגיעה בזכויותיו קיימת אך אינה מצדיקה דחיית הבקשה וכו'.

עם זאת, דומני כי טרם בשלה העת למתן החלטה בבקשה שלפני, שכן בבואי לבחון הבקשה, ובשים לב לכל שנאמר לעיל, נראה כי טרם הגשת הבקשה במהלך יום המוקד, לא נשקלו על ידי התביעה מכלול השיקולים שהותוו על ידי. לפיכך, בטרם מתן החלטה סופית, תינתן בידי התביעה שהות לשקול מחדש את עמדתה לנוכח הדברים שפורטו לעיל. ככל שלאחר שיקול מחודש תעמוד התביעה על הבקשה לתיקון כתב האישום, יהיה עליה להגיש בקשה חדשה ומפורטת, במסגרתה יועלו על הכתב ההצדקות הענייניות לביצוע התיקון בשלב זה של ההליך ובכלל, ותינתן החלטה משלימה בבקשה לגופה.

העתק יועבר בדחיפות לב"כ הצדדים.

כמו כן יועבר העתק ההחלטה לראש יחידת התביעות מרכז, עוה"ד יעל מורג.

הצדדים.